

Key words: student health, the educational environment focused on health, future professionals.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2013 р.

Прийнято до друку 24.01.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Бойчук І. Б.

УДК 373:091.12:005.963 (73)

Ю. С. Правдівцева

МОДЕЛІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ У США ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сьогодні життя сучасної людини тісно пов'язано з інформаційними технологіями, які використовуються майже у всіх сферах діяльності, будь-то ракетобудування, торгівля, медицина, фармація, інженерія тощо. Інформаційні технології також мають велике значення й для розвитку сучасної освіти, адже відкривають як для педагогів, так і для учнів нові можливості та перспективи для підвищення ефективності процесу навчання. Зокрема, інформаційні технології використовують для демонстрації того чи іншого явища, пояснення нового матеріалу, перевірки знань молодих людей, відпрацювання окремих блоків навчального матеріалу. Зазначимо, що останнім часом інформаційні технології використовують не лише для вдосконалення навчального процесу у освітніх закладах, але й для підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл. У цьому плані цікавим, з нашої точки зору, є досвід, що накопичено у США.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що деякі особливості систем підвищення кваліфікації вчителів вже висвітлювалися в науковій літературі. Зокрема, А. Роляк було проаналізовано основні компоненти, структуру та програми з підвищення кваліфікації в Данії. К. Бабкіна й О. Матієнко вивчали досвід Франції з цього питання, Н. Муқан було висвітлено особливості функціонування відповідної системи в Англії. Разом з тим, досвід використання інформаційних технологій у системі підвищення кваліфікації вчителів недостатньою мірою розкрито в педагогічній літературі.

Отже, *метою* статті є висвітлення передового досвіду використання інформаційних технологій для підвищення кваліфікації вчителів у США з метою його творчого використання в освітньому просторі України.

На початку ХХІ століття комп'ютери й, зокрема, Інтернет-технології почали застосовувати в США не тільки для інтенсифікації шкільних уроків та самостійної роботи учнів, але й під час проведення

курсу підвищення кваліфікації вчителів. Для визначення стратегії розвитку впровадження інформаційних технологій в освітній простір цієї країни було організовано зустріч вчительських асоціацій різних навчальних дисциплін (математики, гуманітарних та природничих дисциплін), під час якої, зокрема, обговорювалися й можливості використання інформаційних технологій як засобу підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл та встановлено цілі, яких необхідно досягти в цьому питанні. Так, американськими педагогами було сформульовано висновок про необхідність вирішення таких актуальних для сьогодення завдань: 1) вчити студентів педагогічних коледжів користуватися інформаційними технологіями для того, щоб вони з самого початку навчання могли успішно користуватися відповідними програмами та матеріалами, представленими в електронному вигляді; 2) розвивати та вдосконалювати моделі підвищення кваліфікації вчителів за допомогою інформаційних технологій як для вчителів так і для їх менторів (проводити семінари на відповідну тематику, організовувати обговорення важливих питань групами спеціалістів Національної Ради з викладання різних навчальних дисциплін, віртуальні зустрічі колег, он-лайн курси для вчителів-предметників тощо); 3) розвивати механізми передачі ефективних, цікавих методичних матеріалів між вчителями за допомогою мережі Інтернет; 4) підтримувати та проводити дослідження щодо ефективності викладання, проводити аналіз отриманих результатів; 5) переконати вчителів, що використання інформаційних технологій не тільки зробить навчання ефективнішим, більш цікавим, але й полегшить працю педагогів; 6) розвивати інформаційні технології, які можна застосовувати педагогам під час демонстрації різних стилів викладання; 7) навчити вчителів користуватися комп'ютерами та програмним забезпеченням під час організації навчального процесу; 8) визначити, які саме технології необхідні сьогодні вчителям, та допомогти їм опанувати ці технології; 9) заохочувати вчителів організовувати презентації з тем, що вивчаються; 10) проводити дослідження з впровадження інформаційних технологій в освітній процес; 11) залучати до розробки цього питання більш широкого кола спеціалістів; 12) проводити більше он-лайн конференцій, вебінарів; 13) активніше застосовувати інформаційні технології під час проведення традиційних конференцій [1].

Сучасні педагоги мають знати, як застосовувати комп'ютер у класній аудиторії, обирати необхідний матеріал з великої кількості, що представлено в Інтернеті. Для досягнення даної мети у США запроваджують відповідні курси з підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл, які озброюють вчителів необхідним рівнем знань та надають можливість задовольнити освітні потреби сучасних учнів.

На основі аналізу наукової літератури було встановлено, що у США існує три основні моделі підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл

на основі інформаційних технологій: 1) стандартна модель; 2) модель, що базується на роботі відповідного сайту; 3) самокерована модель [2].

Проаналізуємо сутність, переваги та недоліки кожної з цих моделей детальніше. Так, стандартизована модель підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл за допомогою інформаційних технологій, як правило, передбачає впровадження централізованого підходу до викладання курсу, до якого включають спеціальні семінари та тренінги. Основною метою такого курсу є ознайомлення вчителів з новими методами роботами та вимогами до роботи вчителів, новими ідеями щодо роботи з дітьми, донесення відповідної інформації до вчителів різних регіонів, ознайомлення вчителів з особливостями впровадження отриманої інформації на практиці під час проведення спеціальних тренінгів.

У багатьох випадках використання інформаційних технологій під час підвищення кваліфікації вчителів різних дисциплін суттєво не відрізняється. Зокрема, під час реалізації стандартної моделі підвищення кваліфікації вчителів використовують відео-конференції, електронну пошту для надання інструкцій, організують групи з обговорення окремих тем, ефективності тієї чи іншої методики тощо.

Разом з тим, існує навчально-методичний інструментарій, який застосовується викладачами тільки однієї навчальної дисципліни. Наприклад, особливості використання графічних калькуляторів та програмного забезпечення моделювання, електронні таблиці, сайти, що пов'язані з викладанням математики, програмне забезпечення зі статистики та ймовірності, системи комп'ютерної алгебри необхідні для підвищення кваліфікації вчителів математики та інформатики. Вчителів природничих дисциплін вчать застосовувати у своїй роботі цифровий мікроскоп, програмне забезпечення, що дозволяє підрахувати відповідні дані синоптичних станцій тощо. У процесі викладання гуманітарних дисциплін вчителів вчать, як правильно організувати групи обговорення в он-лайн режимі, працювати з цифровими відеокамерами, використовувати відповідне програмне забезпечення та навчальні програми, що дозволяють закріпити знання учнів окремої частини навчального матеріалу тощо [1].

Серед основних переваг вищевказаної моделі підвищення кваліфікації вчителів науковці відзначають такі: 1) ефективно забезпечення усвідомлення вчителями необхідності використання комп'ютерів у навчальному процесі, їх концентрації на нових інструкціях та організації занять; 2) наявність широких можливостей для підвищення кваліфікації інструкторів для вчителів (різновид цієї моделі для інструкторів отримав назву „каскадної моделі”).

У свою чергу, на підставі аналізу педагогічної літератури з'ясовано, що в реалізації «каскадної моделі» основне місце займає інтенсивний тренінг для інструкторів. Він проводиться в межах малих груп та передбачає ознайомлення їх з новими тенденціями у сфері освіти,

обговорення можливостей підвищення ефективності перепідготовки вчителів.

Разом з тим, така модель підвищення кваліфікації вчителів має й ряд недоліків. Зокрема, вона не враховує індивідуальних особливостей вчителів. Під час викладання такого курсу всім учителям надають відповідний блок інформації, яку вони мають потім реалізувати під час педагогічної роботи. До того ж, в такій моделі підвищення кваліфікації семінари проводяться у визначений час у чітко встановленому місці, а не за допомогою застосування мереж он-лайн (що на даний час вважається суттєвим недоліком, адже має певні незручності для вчителя) [2].

Другою моделлю підвищення кваліфікації вчителів за допомогою інформаційних технологій є модель, що базується на роботі спеціальних сайтів, яка набуває особливого значення для віддалених районів США. У цьому випадку вчителі проходять підвищення кваліфікації на базі шкіл та коледжів, в яких вони працюють, під керівництвом старшого вчителя. В основу такого курсу покладено надання вчителям поглибленої інформації щодо навчальної дисципліни, яку вони викладають, аналізі проблемних ситуацій, які виникають у вчителів під час застосування комп'ютерних технологій на уроках. До переваг такої моделі підвищення кваліфікації вчителів можна віднести: 1) місце проведення, адже вчителі не витрачають час на дорогу до вчительських центрів та інших організацій; 2) більш гнучкий та інтенсивний тренінг педагогів; 3) забезпечення можливості неформального професійного спілкування он-лайн, що сприяє обміну досвідом та вирішенню окремих педагогічних проблем; 4) інформація, яка надається вчителям на цих курсах, пов'язана зі змінами та інноваціями щодо процесу викладання; 5) інформацію, що надається викладачам, узгоджено з планом розвитку окремої школи; 6) сприяння роботі вчительських об'єднань, які допомагають педагогам обмінюватися накопиченим досвідом; 7) індивідуальний підхід до кожного вчителя, його потреб та проблем.

Яскравим прикладом функціонування такої моделі є Публічна школа в місті Мілуокі, на базі якої було створено портал професійної підтримки для вчителів, де досвідчені вчителі могли поділитися надбаним досвідом, а молоді вчителі поставити запитання, порадитися щодо вирішення актуальних для них педагогічних проблем. Також на портал завантажували необхідні методичні матеріали. Цей проект сприяв залученню нових вчителів-наставників. Вчителі, що брали участь у цьому проекті, окремо підкреслювали цінність професійного спілкування з куратором, яке доповнювалося різноманітними он-лайн інструментами та послугами. Зазначимо, що цю програму було розроблено спеціалістами Гарвардської школи вищої освіти, центром освітнього розвитку, наставниками, науковцями та співробітниками університету Вінконсін-Мілуокі [2; 3; 4].

Безперечно, модель підвищення кваліфікації вчителів за підтримки спеціальних сайтів є дуже перспективною, адже відкриває можливості професійного росту для вчителів, але, разом з тим, американські педагоги визначають і деякі недоліки, до головних з яких можна віднести значні витрати часу та зусиль на підготовку інструкторів, створення програмного забезпечення, оцінювання якості засвоєння вчителем нової інформації тощо [5].

Третя модель підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл США пов'язана з розробкою вчителем власної індивідуальної моделі підвищення кваліфікації, яку він завантажує на відповідні сайти (або власний сайт), що сприяє висвітленню різноманітних підходів до викладання, підходів до пояснення окремих тем з навчальної дисципліни, збагачує наявність наочних посібників, цікавих нестандартних завдань та іншого матеріалу, що робить процес навчання більш ефективним та цікавим. Разом з тим, зазначимо, що до такої моделі підвищення кваліфікації вдається тільки невелика частина вчителів, інші обирають більш традиційні моделі [2; 6].

Як бачимо з досвіду функціонування американської системи освіти, інформаційні технології сприяють вдосконаленню системи підвищення кваліфікації вчителів середніх закладів освіти, відкривають нові можливості для професійного розвитку й набуття ними професійних зв'язків. На нашу думку, творче використання американського досвіду щодо моделі підвищення кваліфікації за допомогою спеціальних сайтів, з одного боку, значно спростило б професійний розвиток вчителів, а з іншого – зробило б його більш ефективним і цікавим для них. Перспективним для української моделі підвищення кваліфікації вчительських кадрів вважаємо також проведення регулярних он-лайн семінарів вчителів з провідними педагогами та науковцями країни.

У подальшому планується розкрити особливості здійснення у США процесу підвищення кваліфікації вчителів з різних циклів навчальних дисциплін.

Список використаної літератури

1. Lynn B. Preparing tomorrow's teachers to use technology : Perspective of the Leaders of Twelve National Education Associations / B. Lynn // Contemporary Issues of Technology and Teacher Education [Online Serial] 1(4). – P. 517 –534; **2. Hooker M.** Models and Best Practices in Teacher Professional Development / M. Hooker // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gesci.org/old/files/docman/Teacher_Professional_Development_Models.pdf. **3. Dede Ch.** A Research Agenda for Online Teacher Professional Development / [Ch. Dede, D. Ketelhut, P. Whitehouse and others] // Journal of Teacher Education. – Volume 60. – Issue : 1. – 2009. – P. 8 – 28; **4. Spicer David Eddy** Collaborative Design of Online Professional Development : Building the Milwaukee Professional Support Portal / D. E. Spicer, Ch. Dede // Journal of Technology and Teacher

Education. – Volume 14. – Issue : 4. – 2006. – P. 679-699; 5. **Gaible E.** Using Technology to train Teachers / E. Gaible, M. Burns. – [ed. M. Trucano]. – Center for On-line Professional Education at the Educational development Center– 130 p. – (ICT and Education Service). 6. **Lock J.** A New Image: Online Communities to Facilitate Teacher Professional Development / J. Lock // Journal of Technology and Teacher Education. – Volume 14. – Issue: 4. – 2006. – P. 663– 678.

Правдівцева Ю. С. Моделі підвищення кваліфікації вчителів за допомогою інформаційних технологій

У статті проаналізовано підходи до підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл США за допомогою інформаційних технологій. Висвітлено цілі, які поставлено перед американським педагогічним суспільством у цьому питанні. З'ясовано, що на сьогоднішній день існує три відповідні моделі: стандартна, самокерована та модель, що базується на використанні відповідних сайтів. Висвітлено основні переваги (навчання вчителів застосовувати інформаційні технології на уроках, відсутність необхідності їхати до іншого міста тощо) та недоліки (великі часові затрати на створення даної системи тощо) застосування інформаційних технологій для підвищення кваліфікації вчителів середніх шкіл. Визначено шляхи творчого використання досвіду США в Україні.

Ключові слова: підвищення кваліфікації, вчителі, інформаційні технології.

Правдівцева Ю. С. Модели повышения квалификации учителей США при помощи информационных технологий

В статье представлен анализ подходов к повышению квалификации учителей средних школ США при помощи информационных технологий. Обозначены цели, которые поставлены перед американским педагогическим сообществом в этом вопросе. Определено, что на сегодняшний день существует три соответствующие модели: стандартная, самоуправляемая и модель, которая основана на использовании соответствующих сайтов. Освещены основные преимущества (обучение учителей применять информационные технологии на уроках, отсутствие необходимости ехать в другой город и т.д.) и недостатки (большие временные затраты на создания данной системы), использование информационных технологий для повышения квалификации учителей средних школ. Определены пути творческого использования опыта США в Украине.

Ключевые слова: повышение квалификации, учителя, информационные технологии.

Pravdivtseva U. S. The Models of the USA Teachers' Professional Development with the Help of International Technologies

The analysis of the approaches to the USA secondary school teacher professional development with the help of information technologies is given in this article. The aims of American pedagogical society in these directions are determined. It is defined that nowadays there are three corresponding models: standardized TPD; site-based TPD, and self-directed TPD. Main advantages (training for teachers to apply informational technologies in the classroom, the absence of necessity to have profession development course in another city etc.) and disadvantages (time consumption to create this system) are elucidated. The ways of creative usage of the USA experience are given.

Key words: professional development, teachers, information technologies.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2013 р.

Прийнято до друку 24.01.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ткачова Н. О.

УДК 378.1; 371.3

С. М. Редліх, Н. В. Маринич, О. А. Козирєва

**СПАДКОЄМНІСТЬ ТА ПАРАДИГМАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОЇ
БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

Система сучасної російської освіти переживає важкий час – ігноруються принципи та умови, методи і прийоми, тенденції та закономірності побудови навчання і виховання, виявлені багаторічними педагогічними практиками найбільших педагогів нашої країни і культури, закриваються різні освітні установи, аж до педагогічних вузів, ігнорується невинне падіння культури і освіченості нації, здоров'я і затребуваності людини в соціальних інститутах, а також його продуктах діяльності та спілкування, що виражається в таких феноменах, як полісистемних неспроможність перебудови основ педагогічної взаємодії з подальшими кризами управління, економіки, політики, сім'ї, держави та ін.

Отже, видова гамма навчання зводиться тільки до його репродуктивної складової, залишаючи смислові та антропологічні новоутворення стихійному характері становлення особистості в діяльності, культурі і спілкуванні. Деадаптуючий вплив робить релігійна педагогіка, обдурюючи народні маси неспроможністю ідей гуманізму у трактуванні віротерпимості і толерантності, інновативності педагогічної освіти в структурі його викладання на основі ідей догматики і езотерії. Курс „Теоретична педагогіка”, розроблений на основі ідей